

MADRICH HAKASHRUS

5734

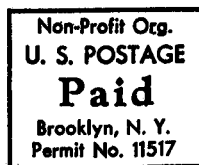
April-May, 1974

Vol. 1, No. 2

Published by the
VAAD HAKASHRUS

- ליינט און פארשפרייט דעם מדריך הכשרות
- פאר אדווערטייזמענט רופט : 627-2373 פון 9 ביז 10:30 אין אונט
- מיר נעמען נישט אן קיין אדווערטייזמענט אויף א נאך וואס דארף
- האבן א הכשר
- די שענסטע מתנה — זויקט אריין א אפליקיישן פאר נאענטע

Annual Subscription \$4.00

מדריך הכשרות

— ירחון להתאחדות הקהלות —

כולל תשובות, מכתבים וביירוים בענין כשרות המאכלים

בפיקוח מוה"ר משה שטרן שליט"א
הגאב"ד דקהלתנו קהל יסודי התורה (מלפנים אב"ד דעברעצין)

יוצא לאור בהשתתפות הרבנים והקהלות ולומדי תורה
דעיוי רבתי ניו יאָרק

וועד הכשרות

שע"י קהל יסודי התורה, ברוקלין, ניו יאָרק

הקדמה

יצאנו עכשיו במרוצת השנה למורה דרך בה"א הידיעה, בשביל כל דבר ודבר העולה על שלחן אוזב"י הצריכים שבע בדיקות ושבע חקירות וכו', שצריך לכך: קפדנות, דייקנות, התמצאות מצד הטכני ואפילו המידע ועקביות המתמדת.

בעמדתנו על נקודה זו עלינו להביע תודה לה' אשר השגנו שלשה רבנים חשובים ומפורסמים אשר לבם כלב הארי ועיניהם כיונים על אפיקי מים צופיות על סדרי הכשרות, וכל דבר קטן וגדול עובר על ידיהם ממש. הם עומדים בתקיפות על כל תג ותג בכל ענפי ההוראה ובמיוחד בשטח הכשרות ללא כל נקיפת הלב, על כל דבר מאכל ומשקה.

בתקיפות גדולה נכנסנו לעניני וועד הכשרות לבלי להתחשב עם כל גורם אחר, ותהיינה התוצאות אשר תהיינה. הרבה מהרבנים אמרו, רק וועד הכשרות של רבנים בעלי מס"ג (ולא לשומ פני' או ביונעס) יכול לפעול כאן, ולא לתת הכשרים, רק לפקח על הכשרות וכו'.

הוועד הכשרות הזה הוא בלתי מפלגתי ומשתתפים בו רבנים ואברכים יראי ה' מכל חוגי היהדות הורדית, ופונים אנו לכל יראי ה' להשתתף בכל פעולות הוועד ולהיות חברים בו.

חבר בוועד הכשרות מקבל בכל ב' חדשים הירחון היו"ל ע"י הוועד, שבו מפורט ומפורש כל פעולות הוועד, ומה שיתוודע לנו בב' חדשים אלו, וגם יכלול מאמרים ואזהרות מגדולי רבותינו שליט"א.

עלינו לעמוד על המשמר ולעזור שלא יהי' קלות בשטח הזה, וזאת תפארתנו אם כי הדבר כרוך בקשיים ואי-נעימות ולחצים וכו', אך מלאי אתריות כלפי עבודת הקודש שולנו אנו צועדים בעז"ה לקראת הבאות בתקוה שגם הצבור יעריך את עבודתנו המפרכת ויעזור לביצור הכשרות ע"י דרישת המדריך שלנו, ולעזור לנו לקבל חברים בוועד וחברים בוועד הפועל". כך נוכל לבסס את היסוד של וועד הכשרות.

ואמת ה' לעולם אגיד ושומר הבטחתו אשר הבטיח ע"י דוד עבדו, רגלי חסידיו ישמור ובו בטחנו אשר ברוב חסדיו כה יעשה עמנו, והבא לטהר מסייעין אותו.

המערכת

VAAD HAKASHRUS

1863 EAST 13th STREET

Brooklyn, N. Y. 11229

פאר אינפארמישן רופט :

הרב יעקב מושקוביץ

מחיר החוברת — 1.50 דולר

אפשר לקבלו בכל בתי מסחר ספרים

אין אַוונט פון 9 ביו 30:10

טלפון : 627-2378

דפוס ו"מפנט" מוריה"

MORIAN OFFSET COMPANY
160 JOHN STREET

אריסטון (פי' טעודה גדולה) עמיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים לע"ל,
וכל מי שלא אכל גו"ט בעוה"ז זוכה לראותו. (ויקרא רבה פ"ג).
לע"ל הקב"ה מוציא כרוז כל מי שלא אכל בשר חזיר מימיו, יבוא ויטול
שכרו (קהלת רבה פ"א סי' כ"ח).

מדריך הכשרות

דמי חתימה לשנה — 4 דולר

ב"ה. חודש אייר-סיון תשל"ד

ה ת ו כ ן

מכתבי תהלה
הקדמה
תרעא זעירא
מטרת הוועד
תשובות ובירורים
ידיעות שונות
מהמתרחש בעולם הכשרות
מכתבים למערכת
שאלות המחכות לתשובות
חינוך אין כשרות אַמאָל און היינט
מיט אַ אמתין רצון קען מען !

יוצא לאור על ידי

וועד הכשרות ד"ק קהל יסודי התורה"

— עפ"י מנהגי מרן הח"ס זכ"ע בבארא פארק —

ע"י כ"ק הנאכ"ד אוימו"ר מוה"ר משה שטרן שליט"א

Rabbi Solomon Halberstam

OF BOBOV

1501 - 48TH STREET
BROOKLYN, N. Y. 11219

שלמה הלברשטאם

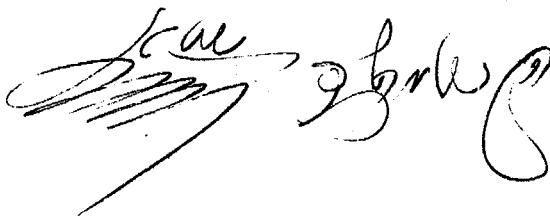
אבד"ק באבוב

יום ה' לסדר וקרצה לו השל"ד לפ"ק.

שלום רב לכבוד האי גברא רבא ויקירא חרב הגאון
המפורסם לשם ולחפארת מרכיץ תורה שלשלת היוחסין
כש"ת מהור"ר משה שטערן שליט"א האבד"ק דעברעצין יצ"ו.

אמינא לפעלא טכא יישר כוחו וחילו כהתיסוות וועד הכשרות
מחלוח חשוכות כבארא פארק תחה דגל כ"ת שמטרתם לעמוד על המשמר
משמרת הקודש לשום עין פקחא ולהציל את אחכ"י ממאכלות אסורות
שפוגמים את הנפש.

לכן שמח לבי לברך אתכם שחפץ ד' כידכם יצליח להסיר מכשול
מכרם ד' צבאות בית ישראל וינחה אתכם כמעגלי צדק למען שמו
כברכת נפש ידידושת"ה מכרכו כחג כשר ושמה

Helmetzer Rebbe
119 PENN STREET
Brooklyn, N. Y. 11211
Tel.: UL 8-5691

נכד מחר"ל מפראג, אפי רבני, זרע יצחק, פני יהושע
ולאגה"ק מוח"ר מאיר אבד"ק ווערעצקי זי"ע
וחתן הגה"צ מו"ה יוסף אבעלעס אב"ד שאנאווי זצ"ל
119 פען סטריט, ברוקלין, נ. י.

ב"ה א' שמיני השל"ד לפ"ק ברוקלין

ועד יעלה מן הארש, לעשוה משמרת למשמרת, ועלינו
לשכחו בכבוד ותפארת, להנהו אנשי מועד קרואי עדה
"וועד חכשרוה" ככורא פארק להורה ולהעודה, העומדה
חתה נשיאה הגאון המוכחק צדיק המים חכם חידות,
בישראל גדול שמו נודע ביהודה קדוש ה' מכוכד, מרנא
משם שטערן שליט"א אב"ד ור"מ דקהל יסודי התורה
הנאהכה והחמודה, והגה"צ הנ"ל בקי בעניני כשרוה
ככל פרט ודקדוק וכל נקודה, וראשיה חכמה יראת ה'
הוא אצלו לראש לכל מדה, ופה יצא ראשונה קונטרס
"מדריך חכשרוה" מלוקט בחכמה וכינה להג הקדוש
הכע"ל הלכות מלוקטות מכל השיטות וכ"ה גם אני הצעיר
דרשתי אהמול לפני בני קהלתי היקרה מקונטרס הזה
הכהירה.

ומה נהדר הי' המראה הנעלה לראוה שמרן הגאון
הקדוש פאר הדור רבינו מקראסנא שליט"א יצא וכיקש
כקשה ושאלה, שכל קהלה וקהלה יעמוד לימין הוועד
הלזה המעולה, וגם אני הצעיר עבד לעבדי ה' משפחה
להדום רגליהם שוחה וצמא דכריהם מפיל החינה לפני
קהל עמינו אחכ"י בכל מקום מושבותיהם עוררו נא
התעוררו קומי נא השזחפו כפעולות החכרה הועד הקדוש
הנ"ל להציל ממאכלוה אסורוה נפש האוכלת מהם, התורה
הקדושה אמרה והתקדשוהם והייחם קדושים ודרשו חז"ל
(יומא ל"ט ב') אדם מוקש עצמו מעטכו', ובכך נזכה
למאמר הפייט הקדוש ואשון הוא לכם וכו' להתקדש
כתוככם ככ"א, וכימי צאתינו מארמ"צ נראה נפלאוה
כישועוה הניבאוה אכ"י"ר.

חנני יומא דייטש
שלום

RABBI M. NEUSCHLOSS

6 TRUMAN AVENUE
NEW SQUARE

SPRING VALLEY, N.Y. 10977
354-6563

משה ניישלוס

אב"ד דק"ק שיכון סקווירא יע"א

כ"ג

דק"ק. הגאון המפורסם יצחק האקב"ץ זצ"ל
 א"ש"ט הנאמרים באמת ולכן אין לזיכרן שום
 חשון וקפסל כפינוי הוא בני מאד בלבו הפלגות
 מעולה בקולה אומגן ירו הדוסימ ומצליח ומתעסקים
 במעלה רבה מן שאר אהמטאן באמצעות אסורות הו
 שטעטאיים לבו שארם נאלץ ביומא א"ט. ת"א
 תלמודי ביה ונלמדותי בה אדם טמא זלמן
 מדט, מטא מוס אורי ורבי, מטמא טמאין אול
 מלמדה, בעולם הזה מטמאין אול בעולם הבא.
 והיינו אלו למ ווימן בלתי אומות קוליים.
 אדם מן דג זלמן מדט. מן דגין אול ורבי, מטמא
 מקבלין אול מלמדה, בעולם הזה מן דגין אול בעולם
 הקא, ט"ר אשלי מ למסויץ קזה וחכו אלה מסידין
 אול וקבוצי מו עיני במערה אצולה שמה בקא
 הכי"ה וק"ק

ב ש ע ר

בע"ה שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה שבאסיפת אברכי כוללים מפורסמים ומאוד חשובים יודעי תורה ובעלי מסנ"פ המבקשים לקחת על שכמם עול של וועד הכשרות ולילך מעיר לעיר ומכפר לכפר לערוך שבע בדיקות וחקירות — כי בנפשינו הוא — על כל מיני מאכל העולה על שולחן אחינו בני ישראל החרדים לדבר ה' ולתורתה. כי ענין הכשרות הוא כה מסובך וכה משובשת שדורשת עמל והתמדה גדולה לעקוב אחר כל חידוש הנהוג באחרונה במרכיבי המזון השונים והמשונים המעוררים חשד על מקוריהם ואין אנו יודעים כדת מה לעשות ולצאת יד"ה. לדאבונינו הרבה מסתמכים על סברות בעלמא או שמועותיו של מה בכך. זה אומר בכה וזה אומר בכה ואין להם באמת שום יסוד בהלכה הן להיתר הן לאיסור לא להקל ולא להחמיר ולבסוף לרוב המון העם נכשלינו באין יודעים. וידוע לכל בקי קצת שיש נקודות קטנטנות בהרכבת המזון שיש בהם חששות רציניות שבלי לחפש אחריהם במאמץ ובהשקעת כח ע"י מומזים בעלי נסיון אי אפשר שיבואו בבית תבשיל של איש המהדר אחר כשרות בהשקט ובטחה.

על יסוד דברים הנאמרים באמת ובצדק, וכל המכחיש את הנ"ל מכחיש את האמת. אנו מבקשים מכל קהלה נאה כמה שהיא להצטרף עמנו לעשות חיל לה' ולתורתו בכח רבים היפה. ובטוח אני בהסדי ה' וברחמי שמים שבעוה"ת עוד יעלה בידנו ע"י התאחדות וועד הכשרות של כל הקהלות הי"ו לפעול גדולות ונצורות על שזיה הכשרות.

ועזבעה"ח ג' לסדר ולא יראו פני ריקם.

שנת תשל"ד פזו ברקלין יצ"ו

בהוקרה רבה,

משה שמרן

אב"ד דעברעצין יצ"ו

וועד הכשרות

ב"ה

דהתאחדות הקהלות בניו יארק וסביבותיה'

VAAD HAKASHRUS

1863 East 13th Street • Brooklyn, New York 11229

Membership Card מעמבערשיפ קארטע

Name ..... השם
 Address ..... הכתובת
 Tel. .... מלפון Year ..... השנה
 Signature..... חתימה

Yearly fee \$4.00 — Foreign country \$5.00

באמת בשורותי אלה יתקבצו שבועות רבות אשר
 שנתנו בשורה טובה, כי התקבצו לעם רוב
 אנשינו ברחמי פקודו וצדק אופיו ושבות ופולחן
 ואחרי דברי טוב אעשות לעמך אלה ומוצאי היום
 השנה הפשוטת אשר נתתי הריקה, כי אני אמת
 אל עם כופר - וגם אנכי האעשה תשובה אל עמך
 הברכה אין לדמות - יצא באו ונתת טובה ורחמי
 זכרו עירי אשר נתתי רחמי על יפוי הרהל ונתתי
 הנהיגם וכו' רב אלה משה שמעון שלמה אצל
 פתח צדק, הנהיגם וכו' קצונים אלו, ואמר
 שכל זהם דבר טוב ורחמי והירורים אחרים, הוא
 היום ארבע דברי ה' אלה ואלים הנאמרים ואובדות
 בשרותם, ואם יתן שכל קמה נאמר חספה יעמוד
 ויחיה בהשתתף עם הנהיגם ופצת ודחוסת
 עם אנשים קולי פשריו קרעוהו רב - וקצוה
 שנתנו תשובות קולי פשריו רב - וקצוה
 אנשינו קצוה רב - וקצוה רב - וקצוה רב - וקצוה

וי"ג (ה'ת"ש) כ"ב תמוז
 בני משפחה יום יום חם לך קראיבא
 רשע לך

תוֹעָא זְעִירָא

ברוב תודות והלל לה' אנו נגשים אל הוצאת קונטרס השני של "מדריך הכשרות". דבר זה לעצמו שיש באפשרותינו לקיים בעז"ה מוצא שפתינו להמשיך להדפיס קונטרסינו הנחוץ — מרגין הנפש ומשמח הנשמה ומרחיב הלב — אשר על אף כל הקישוים העומדים בדרך כל העוסקים בדבר שבקדושה דבר ה' יקום לעולם, ונצח ישו"א לא ישקר, ולא אלמן ישרא' מאלו השותים בצמא דברי חכמים ומבקשים זיכר אמת בכל מחיר.

ודין גרמא שקונטרס א' נתקבל ב"ה באהבה בין שוחרי תושיה, והערצתו עלתה כפל כפלים מכל הסיכויים, כי ראו בו ברכה ונותנים בו תקוה כי ימלא את החלל הנמצא אצלנו כשדה הכשרות, אשר עד עתה אף אלו העוסקים בענין זה בינינו לא עצרו חיל לארגן מרכז עם כח פעיל ומסור להבהרת האמת לאלה השוחרים לאכול מאכל מהודר כשר ובלתי מפוקפק, והרוצים לידע הערכה מדויקת מומן לזמן מהמתרחש בעולם הכשרות, והדורשים מרכז מאוחד אליו לפנות בכל מיני חששים ושאלות העולות מתוצאות התחדשות הטעכניק והתחכמות הכעמיסטען ליצירת מיני המזון והכלכלה, אשר בלי לעקוב אחר אופני הרכבתם ויצירתם אי אפשר שלא להכשל ח"ו בדבר פיגול, ובכל צעד ושעל ה' מורגש נחיצת מקום מאוחד כזאת.

וע"כ עתה כאשר העיר ה' את רוח אנשי ערך ויקרי רוח לעשות למען ה' ותורתו, ונתלכדו תחת דגל אדמו"ר הרב הגה"צ המפורסם מו"ה משה שטענן שליט"א אב"ד ור"מ דקהל יסודי התורה יצ"ו, ויכתבו ידם לה' להרבות פעלים, לכתת רגליהם לתור לחקור בשבע חקירות ובדיקות אחר כל מאכל ומשקה המיוצר בבתי הרושת, אם מותר לעלות על שולחן יהודי מדקדק בכשרות אם לא, והכל שלא על מנת לקבל פרס אך ורק למען ליכות את הציבור החרדי, שכבר הוא צו השעה לענין ושגב הזה, רחב לבבינו לקראת המראה הזאת, ואמרנו מאת ה' היתה זאת, ומאתם יתד ופנה שיצא על ידם מכח אל הפועל התייסדות וועד הכשרות בעז"ה.

וכאשר זכינו בעז"ה לזה הננו פונים אל אחב"י החרדים לדבר ה' ותורתו **עורו נא התעוררו!** החלצו חושים לחזק את המרכז של וועד הכשרות, למען יוכל עמוד לנס ולתפארת הציבור החרדי ולשמש למקור לא אחוב בכל עניני בעיית הכשרות הדורשים פתרון והנצרכים לחקר ועיון. ונפרט בקשתינו ודרישונינו בששה פנים:

(א) אם שדבר מקובל הוא שכל ארגון חדש פונה אל רחבי הציבור אחר חיזוק והתעוררות, אבל נהפוך הוא במלאכת הקודש הזה, החיזוק היותר פעיל הוא המערער המעורר (בלתי לה' לבדו) כי ממנו נקח לעבוד עבודתינו יותר בחזקה באשר נראה שיש מי שמתעניין באמת בעבודתינו.

(ב) אל כבוד הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א יושבי על מדין, לעזור לברר את השאלות העולות מזד הדין אחר שנתברר צד המציאות, ובאם יש אתם ענינים מבוררים אצלם מכבר בעניני כשרות נא להמציאם לידינו, למען להדפיסם או למען היות לנו לעינים.

ג) אל כבוד אקרובי דקהלות הקדושות להשתדל לעשות וועד מרכזי מכל הקהלות, וממנו יבחרו וועד הפועל אשר ינצח על המלאכה, כי מטרתנו אשר הוועד הזה שייך אל כל הקהלות התרדיות.

ד) אל אצילי ונדיבי בני עמינו לחזק אותו בתמיכת כסף להוצאת הדרך "לבד" אשר עולה בסכומים עצומים ומה' ישאו ברכה וחיים ושלומים מרובים עד העולם.

ה) אשר כל איש ירא וחרד ודאגת הכשרות דאגתו ונדבה רותו אותו לקרבה אל המלאכה לעשות אותה יתקשר אתנו למען להיות לנו לאחיעזר ולאחיסמך וינזח דעתו מדאגתו.

ו) כל איש יחיד או ציבור אשר עסוק פה ושם בעניני בירורי כשרות ומחוסר כח לא יכלו להוציא מכח אל הפועל מחשבותיהם, נא להודיענו למען נוכל לעזור, ומיני' ומינן תסתייע מילתא בעו"ה.

זאנו תקותינו חזקה כי ימצאו דברינו אונן קשבת אצל קהל בני עמנו אשר כולנו יחד מצויים ועומדים במצות והתקדשתם והייתם קדושים. ובזכות התפשטות גבולי הקדושה יקרב לנו ה' את הגאולה, ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

מטרת הוועד

א) לבדוק בבתי חרושת מיצרי מאכלות ומשקאות ולקבוע הבירור

כדלהלן:

1. אם ימצא בביח"ר אשר הכל על צד היותר טוב בלי שום פקפוק הן אופן ההרכבה כי לא בא בתוצרה שום חומר מפוקפק או לא בא מורכב עם שום חומר, והן באופני המכונות שלא נעשה בהם שום פעם דברים אסורים (ולא מושכר לקאמפאני אחרת שאפשר שמייצרת דברים אסורים כמו ששכיח), וממילא אין צריך שם שום הגעלה או משגיח — אזי נפרסם שמאכל שכזה כשר בלי פקפוק ותיקף ההודעה רק עד משך בדיקה השני'.

2. אם נמצא בביח"ר כי אופני ההרכבה מתאימים להיות כשר רק שצריך שם הגעלה מטעמים הנ"ל, אפי' אם יש שם השגחה, נפרסם את המציאות שמצאנו, ועל הקהל לרחק או לקרב את ההשגחה.

3. אם ימצא שגם על ההרכבה יש פקפוק או אם ימצא שום זיוף וכדו' מהתחכמות בעלי החרושת וכו', אזי נפרסם הפקפוק שמצאנו.

ב) לענות על השאלות העולות אצל כל יחיד מחמת חוסר ידיעה במין המאכל או המשקה שרוצה לשום כמו פיו.

ג) לעמוד בקשר עם וועדי הכשרות בעולם הגדול ומכש"כ בא"י — לידע תמיד מהמתרחש שם, וכדי להודיע לקהל קוראינו כאן, מכיון ששכיח הרבה פעמים שכבר הסירו ההשגחה מאיזה תוצרה, וטרם הגיעה הידיעה לכאן.

ד) להודיע הערות וידיעות חדשות בעניני כשרות, אשר נחוץ לידע למעשה.

המערכת

תשובות ובירורים

מכתב ו

יום ב' לס' לא תאפה חמץ תשל"ד לפ"ק
 תודה רבה לעוסקים בוועד הכשרות על הירחון שלכם המאירים את הנפש בכל עניני כשרות. הרבה למדתי מתוך המאמרים הדנים בעניני כשרות ואיסורים, וזכות הרבים בוודאי תלוי בהם אשר בני ישראל יפרשו מאיסורים על ידכם, ועל שני דברים שאתם מביאים במדריך הכשרות צריך ביאור גדול: (א) מאין לקחתם שרפואות בפסח יש בהם איסור של חמץ, הלא הוא גפסל מאכילת כלב ורוב חולים אם לא לוקחים הסמים הם יכולים לבוא לידי סכנה ח"ו, נניח סתם חולי הראש וכו', אבל דברים כגון חולי שיעול (הוסיף) או מאגין, לב וכו' וכו', ל"ע, הנו ממש סכנה, ולמה אתם כותבים שהם אסורים בפסח מחשש חמץ שזה חששא יחוקה, ובפרט חולי הלב שהם סכנת נפש ממש ר"ל כידוע ומה יש לי מזה שאתם גותנים לי דבר אחר תחתיתו אם הרופא אומר לו לקחת זה איך יעזור לי דבר אחר וכו'.

- (ב) הייתם צריכים לכתוב שהם רק בדרך חסידות ליוהר מזה!
 (ג) מה הי' עד עתה שלא הי' וועד הכשרות הי' כל בני ישראל אוכלים ר"ל חמץ גמור בפסח? חס מלהזכיר דבר כזה על אחב"י.
 (ד) ואיפה היו הרבנים והקהילות שלא עוררו בזה כלום איזה מותר ואיזה אסור?

בכבוד רב, מנחם בערמאן

הערת וועד הכשרות:

א"ב) תשובה על זה נדפס כבר בהגש"פ אגודת אוזב בקו' קלח של אוזב באריכות גדול ונדפס ג"כ בשו"ת המאור דף ע"ב עיי"ש.

אזהרה בדבר סמי רפואה שיש בהם חשש תערובת חמץ

מהרה"ג הצ' כ"ק אדמו"ר מוהר"ר יוסף גרינוואלד שליט"א, אב"ד פאפא

אמרת להעיר אוני מורי הוראה שליט"א במה דשכיח לדאבוננו הרבה חולים שהם בכלל חולה שאין בו סכנה המוכרחים להשתמש בפסח בסמי רפואה שאינם נקיים מחשש תערובות זומץ, והנה אם הסמים אין בהם שום הנאה לחיך סומכין להקל מטעם דהו"ל שי"א כדרך הנאתו דשרי לחולה שאב"ס כמבואר במג"א סי' תס"ו, ומטעם חשש בל יראה סומכין על מה שנפסל מאכילת כלב דכ"ה ברוב סממני רפואה, ברם דא צריך למודעי לחקור מתי נעשו סממני הרפואה, דהיתר דנפסל מאכילת כלב אינו מועיל אלא כשנפסל קודם זמן

איסורו, ובנפסל אחר זמן איסורו חייב לבערו כמבואר במגן אברהם סי' תס"ב ס"ק ג' עיי"ש. והוא מילתא דיכולין לברר ע"י הדראגיסט, אם נעשה מחדש או הוא ברשותו מכבר, אמנם אפ"ה אין ההיתר פשוט כי חמץ שנפסל מאכילת כלב לא הותר אלא בהנאה אבל באכילה אסור כמ"ש המג"א שם ס"ק י"ד, אלא די"ל כיון שהטעם הוא משום דאחשבי, ואם אוכלו רק משום רפואה לא אחשבי כמ"ש ביד אברהם שבגליון יור"ד ס"ס פ"ד עיי"ש. ועו"ל דעיקר הסממנים ע"פ רוב אינן חמץ וק' שמערבין בו מעט כדי לדבק או להטעים, א"כ אין כוונתו באכילתו על החמץ, ול"ה אחשבי ודו"ק. אלא דעיקר הדבר אם זה מקרי נפסל מאכילת כלב יש לעיין כיון שלאו מחמת עיפוש או סירחון נפסל אלא מחמת חריפות הסממנים אפשר דראוי עדיין להמתיקו ע"י שרי' במים וכיו"ב, ע"כ נראה להחמיר לקנות בפעם אחת רק פחות מזוית לצרף שיטות הפוסקים דבבל יראה ליכא איסור מה"ת בחצי שיעור כמ"ש בדג"מ שם בסי' תמ"ב, ולבלעו בתעו"בו' דבר מר, וגם זה רק למי שהוא בכלל חולה שאב"ס, והש"ת ישמור עמו ב"י שלא יצטרכו לזה. עכ"ל התשובה מהג"ל. ועי' במדריך אדר"ניסן עמוד כ"ח סעיף ט'.

ג"ד) שמענו מכמה רבנים שעוררו בזה בכל שנה, ובפרט בא"י יוצא בכל שנה מדריך הכשרות של העדה החרדית ושם מבואר ג"כ הרבה רפואות המותרים והאסורים שנתברר להם על ידי כעמיסטען וכו' וגם הלום ראינו בעתון "דער איד", שנתפרסם שם על ידי התאחדות הרבנים יצ"ו שיש להם רשימה של מעדיצינען הכשרים לפסח, וכן נתפרסם קונטרס מיוחד עד"ז על ידי המרכז של קה"ת מליובאוויטש — ובני ישראל ב"ה היו נוהרין בזה עד עתה גם כן, והרבה שא"ו לדראגיסטין בזה, אבל באמת קשה מאד לסמוך על דראגיסט שגר כאן בסביבנו ועושה ביזנעס מזה, כי הדראגיסט יאמר לו על דבר שנוח לו לעשות שזה כשר לפסח ועל דבר שקשה לו לעשות יאמר שזה חמץ, למשל אם יכול ליתן לו ליקוויד אשר צריך להכין מחמשה מינים שונים ויש לו נ"ל זה 50 בקבוקים ליום שעולה לו כמה שעות ויכול ליתן לו טאבלעטן שהרבה יותר קל לו ולוקח לו רק קצת זמן, והרבה פעמים יכול להיות שיש נפק"ז על סכום המעות ג"כ שעושה כאן יותר כסף וג"כ יותר טרחה, וג"כ יכול להיות שיצטרך להשכיר דראגיסט אחר שיעזור לו לעבוד אם יצטרך ליתן להם ליקוויד וכו', ובאמת מה הנפק"מ בין דראגיסט לגראסערי-מאן שאומר לו ג"כ נ"ל ספק טריפה שזה כשר כמו שיתבאר במכתבים להלן, וקבלנו כמה מכתבים מהרבנים שהדראגיסטען אמרו להם על רפואה שהוא כשר לפסח, ואחר פסח נתוודע לו ע"י דראגיסט אחר שיש בזה חשש חמץ וכו'.

ב"ה שיש לנו דראגיסטען שאין להם שום נגיעה בדבר ונקוה שלא יצא מכשול מתחת ידינו כי לנו בוודאי אין שום נגיעה בדבר כי אין אנו נותנים שום הכשרים וכו'.

מכתב ו

בברכת שלמה רבה למר ולכל הני מרגן ורבנן הנמנים לדבר מצוה זו, ומאד התענגתי מבשורה זו כי נמצא גואל לקדשי בניי אשר עינינו רואים כי אוכלים ומתפטמים באיסורים בלא יודעים רח"ל כידוע, ובטחוני חזק שהנדיבים בעם יזדרו לתמוך בוועד הכשרות הזה ויפוצו מעיינותיו חוצה.

הנה באתי בזה לעורר אתכם על דבר שיש לזהר בזה בדבר פירות הנקראים "יפו אַראנו'עס" ועוד פירות הבאים מארץ ישראל אם יש ע"ז משגיח שיפרשו תרומות ומעשרות לפני שבאים לחו"ל, וג"כ כל מיני מעדנים צוקער-ליך וכו' שמחוייבים בתו"מ וכו'.

וג"כ ה' לנכון שתעוררו בדברים הבאים מארץ ישראל שהם בהכשרים של העדה החרדית, ומוסד חוג חתם סופר שרוב ההמון עם אוכלים מזה וכו', שיש הרבה דברים שהם כבר לא נותנים הכשרים וכל אחד אוכל כאן בלי פיקפוק, למשל ירושלים שוקולד וכו', איני יודע דבר ברור בזה רק זה אני יודע שבא"י אין בנמצא לקבל ירושלים שוקולד כבר כמה שנים וכו', אקוה לתשובה ברורה, הרב אהרן לעווין

הערת וועד הכשרות:

(א) בדבר "יפו אַראנו'ען", מפורש ברמב"ם פ"א מה' תרומות הל' כ"ב ובראב"ד שם דאם באו לחו"ל אחר שנתחייבו בארץ דחייבים מן התורה לשיטת הראב"ה, ואפילו שנתלשו על זמנת למכור וישנו בזה דין לקוח עכ"פ מדרבנן וודאי מחוייבים, ועיין ביו"ד סי' של"א סעי' י"ב ובצבני לצדיק שם, ועי' בחזון איש סי' ר' ובשו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' ע"ח עיי"ש.

(ב) תודה רבה וזכות גדולה לכבודו שעוררנו בזה שהוא באמת דבר נחוץ מאוד ונתחיל להעתיק קצת ענינים בזה מה שקיבלנו עד היום ואיה"ש נכתוב לא"י בכל המקומות שישלחו לנו המודעות הנחוצות בענין הנשגב הזה.

מכתב ח

יום ג' לסדר זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה', למע"כ ידידי הנעלה הוי"ב הגאון המפורסם, ספרא וסייפא ויר"א מרבים, רב פעלים לתורה ולקדושה מוהר"ר משה שטרן שליט"א מפקח וועד הכשרות דבארא פארק.

שלו' רב והצלחה רבה במפעלו הטוב בהוצאת הירחון להרמת קרן יסוד קדושת ישראל ולא אמנע טונו מבעליו להודות על מפעלו הטוב, וישר כוחו וחילו לאורייתא ובעזה"ת המדריך שלכם הוא אוצר נחמד וחביב מאוד בו יביעו אומר כל בני חיל אשר חם לבם בקרבם וישוטטו לדעת דבר ה' ורעבים

וצמאים לשמוע קול אמת וברור בלי שום נגיעה והסתרות טשטוש הגבולים אשר נקזה לראות מעל דפי גליונכם תשובות ברורות מאת הרבנים שליט"א לוקחי חבל ומפקחי הוועד לאלה השואלים הדורשים בירורים בענינים המסובכים אשר בשדה הכשרות נמצאים ועי"ז תתרבה הדעת ותוכו שיפוצו מענותיכם חוצה — כי כל העם ישמחו וירוונו בראותם אמרי נועם פרי רוחם של גאוני ישראל הי"ד והקונים ישאו כפיהם לחתום עליו במוקדם ולהביא אל תוך בתיהם וזוכה עי"ז להרחבת גבולי הקדושה ולהגבורים המחזיקים במעוזה של תורה ודואגים לקיומה ולהרמת קרנה מוטל להבין ולהשכיל להיות נמנה לחבר בוועד הכשרות הזה, ונקזה שוכל אחד יסייע להדבר הגדול והנכבד הלזה כי דבר הצריך לשעתו הוא "וועד הכשרות" הלזה ובפרט אתר שבעוה"ר הרוחות זרות נושבות מכל עבריים לכבות אור ויסוד הקדושה ובני ישראל רח"ל נאכלים בלא יודעים בספקן וחשש נו"ט והכמת הכעמיא מתרבה חדשים לבקרים יום יום ודין גרמא שהוריבה מצעירי ישראל צאן קדשים ל"ע נתפסים ברשת המינים והאפיקורסות נתוריבה, כמבואר בספה"ק תורת משה פ' קדושים ביאור דברי חז"ל, מ"ד במדרש לעתיד לבוא הקב"ה נוטל ס"ת בזרועו ואומר מי שקיים מה שכתוב בזה יבוא ויטול שכרו, מיד באים אומה"ע ואומר הקב"ה מי שלא אכל נבילות וטריופות יקבל שכרו, והוא תמוה.

וי"ל הלא הרבה ורוב מצות, ובפרט שבין אדם לחבירו שכליות, וגם אומה"ע מקיימים אותם, ועי"ז לא יקבלו שכר, רק אם עושים המצוה למען שמו ית' כאשר צו' הקב"ה, ואיזא שרוב אפיקורסות רח"ל מתנוצץ באדם עי"ז אכילת נבילות וטריופות, ויען שאומה"ע אוכלים כזה, ממילא מובן כי מצוותיהם שמקיימים, הם רק יען ששכל זולתם מחייב אותם, ובזה אין להם שכר, ומובן המדרש הנ"ל, וזה תשובתו ית' לאומה"ע והבן עכ"ד ז"ל.

וכעת הוא עת לעשות לה' וגו', כמו שדרשו חז"ל בירושלמי (ברכות פ"ט) עי"ש.

ובברכה שימלא ה' משאלות לבכם לטובה, ובזכות זה יתרום שכינת עוזנו וקרן משיחנו במהרה בימינו אמן.

ועתה אשאלה נא ב' שאלות והערות על מדריך שלכם מחודש אדר-

ניסן :

(א) במכתב ב' של כ"ק אדמו"ר הגה"צ מליובאוויטש שליט"א, בענין ליתן לקטן חלב עכו"ם וכדומה, וב"ה אצלי השאלה אינה נוגעת כי אני נתתי להילדים שלי חלב ישראל, ועירבתי אותם במים כמו שצויה לי הרופא — וב"ה הם בריאים ושלימים, אבל אברך בא אלי ואמר לי שהרופא אמר לו שאין על זה שום חשש כי הקטן צריך לכך ובתורתכם כתוב ושמתם מאוד לגפשתיכם והקטן הוא חלש שנוי"ד לחמשה פונט וארבעה אונס, ומה לא לעשות. ע"כ אבקש כבודכם שתשיבו לי תשובה ברורה.

(ב) כשהייתי בקיץ שנה שעברה בקאנטרי הי' שם הרבה עכבריים, וכמובא בגמ' הוריות י"ג הני עכברי רשיעי ניהו, בא אלי בשבת בבוקר אברך

חל"ק ולפי שבזמנינו זה אין נזהרים מענינים אלו רוב הבנים יוצאין לתרבות רעה ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלבם ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קבולי מוסר גינהו וכבר נמצא לרז"ל בפ' בתרא דיומא ההוא עוברא דארהה ביוה"כ אתי לקמן דר"א א"ל לחושו לה ולא אלהישא קרי עלי' זרו רשעים מרחם נפק מיני' שבתאי אצר פירי — ומי לנו בתורה גדול מאלישע אחר שלא בא לאותו מעשה אלא מפני כשאמו היתה מעוברת ממנו עברה על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין והי' אותו הריח מפעפע בגופה כארסה של חכינה כמבואר בירושלמי דהגיגה עיי'ש ולפיכך צריך ליוזר הרבה בדבר עכ"ל"ק וכאשר ראו עיני הכהות גודל המכשלה ודברי רבותינו מאורי ישראל אשר מפייהם אנו חיים התחלתי לעורר ע"ז את מקצת מכירי וידידי והודו ולא בושו — שלא ידעו מחומר האיסור ותיכף שמעו לקולי ב"ה למנוע מילדיהן מלהתגאל במאכלות אסורות — אמנם היות שלא בכל פעם יש להחמיר נתתי אל לבי לבאר כיד ה' הטובה עלי עד כמה יש לסמוך להקל כשהרופא אומר שיש חשש חולי שאין בו סכנה אם לא יאכילו את התינוק דבר איסור האסור מדרבנן. ע"כ (המשך יבא איה"ש במדריך הבא).

ב) דבר זה מבואר כבר בשו"ת דברי חיים חלק ב' יור"ד סימן ס' ובספר בית פנחס בסוף הספר מביאו, וזה לשונו: ומ"ש אודות מאכל שאכל ממנו עכבר, הנה לפי פשטות הטוגיא נראה דכל המאכל מביא לידי שכחה עכ"ל, וכנלפע"ג מספר חסידים סי' חתר"ח שכ' וז"ל אחד שאל מחכם, אמר עכברים אכלו מלחמי אם אוכל לאכול מן הלחם, אמר ולמה לא תאכל, א"ל פן אשכח תלמודי כו' ועתה אני רעב כו' עכ"ל והלא הי' יכול לחתוך קצת ממקום שאכלו העכברים, ולאכול המותר להשוניע רעבונו, אלא עכצ"ל דכל הלחם מביא לידי שכחה ובזה נכון יותר מ"ש בתו"ש לענין לחם שלם דאם נחסר על ידי עכברים אף אם הסיר קצת ממנו באופן שלא ניכר ניקור העכברים לא מהני, [מובא בס' נו"י סי' נ"ד ס"ק י"ד] יעו"ש, והיינו דאף דבכה"ג יש סברא דלא הוי מיאוס [עטו"ז או"ח תרמ"ט סק"ח] עכ"ז גרע משום דקשה לשכחה, ועיי' פ"ה דתרומות מ"ו, וי"ל, עכ"ל הספר הנ"ל.

מכתב ט

כבוד ידי"נ היקר והדגול, הרב הגאון המובהק, נעים וחביבי, פעיל ומפעיל לבו ער ורגיש לכל הנעשה על שדה הכשרות וכו' כש"ת מוהר"ר משה שטרן שליט"א ממייסדי וועד הכשרות באמריקא, אני רוצה להביע בזה לכ"ג את ברכתי החמה והנלבבה על פעולותיו הנשגבות על שדה הכשרות, יהי נועם ה' עליו שיצליח בכל מאמציו ויפוצו ירחוניו חוצה מחודש לחודש ולברר בכל הדברים העומדים על הפרק.

והנה שאלתי ובקשתי שתגוררו לי אם מותר לתת לקטן שמן של דג שצוה לו הרופא, ואם אין חשש שקונים יין לשבת מהגראסעריס וערל מביא היין ובוה יש לי ב' שאלות: א) אם היין הוא כשר לקידוש ואינו נפסל בראיית עכו"ם, ב) אם הפלעסטיק קאָווער שיש על הבקבוק אם הוי בכלל חותם כיון שיכולים להוריד הפלעסטיק קאָווער ע"י מים חמים ולהחזירו אח"כ ע"י מים קרים ונתכוון מיד, מה ואיך הוי כאן חותם בתוך חותם, והרבה ואולי רוב יהודים מקבלים היין מהחנות ע"י ערל ומה עם חותם בתוך חותם?

הרב נחום ראטמאן, בני ברק
מייסד בית חינוך לבנות בקוממיות

הערת וועד הכשרות:

א) בענין שמן דג, אם מותר ע"י ביו"ד סי' קנ"ה ס"ג ובמשמרת שלום שם וז"ל: עיין בדברי חיים שהתיר למי שיש לו חולי שיעול (הוסין) לשתות פיש אייל, אף שהוא מדג טמא דהוי שלא כדרך הנאתו ומותר אף לחולי שאין בו סכנה ובפרט שיש בזה חשש סכנה ג"כ, עיי"ש בחי"ד סי' נ"ב.

ועיין בשו"ת מהרי"א הלוי ח"א סי' נ"ב שנשאל מהקדוש מסקווירא וז"ל שהי' חולה על רגליו, והתיר לו לשתות פיש אייל דהוי שלכ"ה, ע"ש טעמו. ועיין שו"ת דבר משה תנינא סי' ח', עכ"ל (ועי' בדרכ"ת סי' קנה ס"ק ט"ז).

ב) בדבר היין אם נפסל בראיית העכו"ם לקידוש? להלכה אינו נפסל רק אם העכו"ם נוגע ביין, (וגם ע"י נגיעה אינו אסור אא"כ החבית או הצלוחית (בוטל) פתוח, אבל אם הוא סתום אינו אסור מדינא כמבואר יו"ד סי' קכ"ג סעי' כ"ה וסי' קכ"ה סעי' ח"ט). אבל מצד חסידות מובא במדרש תלפיות אות י' בשם ס' טעמי המצות וז"ל ראיתי אנשי מעשה שהיו מחמירים על עצמן שאפילו בראיית העכו"ם את היין לא היו רוצים לשתותו, אע"פ שלא נגע בו הערל כיון שנתן עיניו בו אין בו סימן ברכה, ומנהג ותיקין הוא עכ"ל.

ג) אם הפלעסטיק הוא חותם בתוך חותם — נאמנים עלינו הרה"ג גותני ההכשר שבוודאי טעמם ונימוקם עמם והיות שאנו מוטרדים בשאר דברים שקבלנו עלינו ע"כ ימחול מעכ"ת בכבודו בעצמו לפנות לרבה"ג שליט"א גותני ההכשר ואנו מצדנו לכשפנה מטרדתינו קצת נציע את הענין להרה"ג הג"ל בעוה"ת.

ואגב נזכיר כאן מה ששמענו שזה מכבר שעורר הרהגה"צ מקראסנא שליט"א בדרשה להזהר כששולחין מוכרי דגים או בשר את הסחורה ללקוחיהם ביד גוי או ע"י יהודי החשוד (המבואר דינו בסי' קי"ט) שצריך להיות שני חותמות על החבילה, ומצוה לפרסם אזהרה זאת.

מכתב י

אל כבוד מערכת וועד הכשרונות שתחת דגל הרה"ג מוהר"ר מדעברעצין שליט"א. בראשית הנני שמח מאוד אודות שראיתי הירחוק שלכם שזהו הסימן של יסוד קדושת ישראל שאנו שייכים להקב"ה וכל אחד שיש לו חלק בזה הוא כך כמוכבא ברש"י הק' פרשת משפטים ובמכילתא שם ואנשי קדוש תהיון לי, אם אתם קדושים ופרושים משקוצי נו"ט הרי אתם שלי ואם לאו אינכם שלי עכ"ל. ובתורת כהנים קדושים כ' וז"ל, ואציל אתכם מן העמים להיות לי, אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחבריו עכ"ל. ומה נוכל להבין למה מאכלות אסורות חמור כל כך שאפילו אצל אונס ג"כ צריך תשובה גדולה כמוכבא בס' שערי ציון וז"ל כ' בתקוני תשובה פי"ט וז"ל מי שאכל נבילה בין באונס בין ברצון וכו' עושה הנבל יתענה פ"ז צומות כמספר אלקים עם המילה וינזוין בכל יום וראשו כתם פז וברוך שאמר עכ"ל שגיאות מי יבין ויש לחוש ולמיחש מיהא בעית אולי נכשל לנבילה כמו שחיטה שאינה ראוי' חלילה, ויתן אל לבו לכוונת הלב באמרן ברוך שאמר ראשו כתם פז שהוא תיקון לזה.

והנה אני שולח לכם דברי חיזוק על דבר הכשרות מהצה"ק הרה"ג מוהר"ר חיים עוזר גראדזענסקי זצוקלה"ה זי"ע, בא"ד וז"ל:

אחים אהובים! הנה אבותינו ורבותינו מסרו נפשם מדור דור על השחיטה ועל הזהירות ממאכלות אסורות, שזהו מיסודות התורה וקדושת עם ישראל, גם אנחנו כל גזיח עניני הכשרות ונעשה כל מאמצינו לחזק את הכשרות ולעמוד בנסיון.

ואתם הרבנים מאורי ישראל, אשר תמיד עמדתם בפרץ ואשר זאת היא תעודתכם וחובתכם הקדושה, גם עתה חובה כפולה מוטלת עליכם לעמוד על המשמר, לדבר השכם ולדרוש רבנים לפני העם, וביחד עם תלמידי חכמים יחידי סגולה ועסקנים שבעיר תעשו כל אשר ביכולתכם לחזק בכל מיני חיזוק האפשריים ע"פ דת, למנוע ממאכלות אסורות ולהמשיך טהרת וקדושת ישראל.

הבה נקוה, אשר בזכונו שמירת הכשרות יעמוד לנו צור ישראל וגואלו, וגזירה עבידא דבטלה, וימהר לרוחתנו וישועתנו, ישיב שבות עמו, כמשאלות אסירי תקוה ובתוכם המצפה לישועה, הכו"ב טו"ב טבת "עזרתך" לפ"ק, ווילנא, חיים עוזר גראדזענסקי

הלואי והייתם ממשיכים לפרסם מאמרים ובירורים בענינים אלו כי תועלתם מרובה, גם רצוי ביותר לפרסם מדי פעם בפעם רשימה של משקאות יינות ומיני שימורים שונים שהם כשרים, דבר זה חיוני הרבה לציבור הרחב, ובהזדמנות זו רצוני לשאול את כבוד המערכת של וועד הכשרות: האם "ויסקי ג'וני וואלקר" כשר או לא? ומה נשמע בדבר הלחם בענין התולעים וחומר מתפוח שהרעישו עולמות על זה וזה נחוץ מאוד לכל כידוע, שמעתי מכמה

אנשים שמקפידים היום על הנפוי והנקיון בבתי המאפי, האם זה אמת? ואיזה שמנים מכניסים בלחם ובשאר העוגות העשויים בבתי מאפי, מי הוא הבעל האחראי ע"ז. אקוה בעזתי"ו שאקבל התשובה במהרה, ותודה רבה.

הרב יעקב גרינוואלד

הערת וועד הכשרות:

(א) בדבר וויסקי עי' בשו"ת מנחת יצחק כ' בסוף "באם אין טעם היין נרגש בתוך הוויסקי יש לצדד להתירא", ובסוף כ' ומ"מ אין אני רוצה להחליט שום דבר עד שתתברר ותתלבן הענין בבירור יותר וכו', עכ"ל. וידוע דברי השלה"ק וזל"ק מי ששותה ממגע עכו"ם נסתאב וטמא טמא יקרא ואינו זוכה לחיי עוה"ב. וברמ"א יו"ד סימן קכ"ג סעיף כ"ו, מי ששתה יין נסך בשוגג י"א שיתענה ה' ימים נגד ה' פעמים גפן שבתורה ויתכפר לו. (מתשובת הרא"ש) ודי לנו בזה לראות עד היכן צריכין להתרחק מזה.

(ב) מצאנו לנכון להעתיק כאן מה שהמציא לנו ידידנו הנעלה הר"ר דוד כהן ג"י מה שמצא בירחון ויבני בענין לחם:

בו יבואר גודל המכשלה ר"ל בענין הלחם שנכשלים מאוד בתולעים ושרצים הנמצאים בלחם אם ח"ו אין השגחה מיוחדת ע"י רבנים יראי ה' וגם יבואר האיך שצריכים להשגיח שלא יוכשלו באיסור תולעים בכל דבר מאכל לשמביא לתוך פיו וכו'.

בעוה"ר רבים המכשולים בעניני הלחם כי אין לתאר כמה זהירות והשגחה צריכים להשגיח שלא יוכשלו בתולעים בלחם. כי באם אין השגחה מועילה במאפיות ואצל הנחתומים הגדולים אז בשום אופן לא יכולים לזוהר שלא יהיו נכשלים באיסור תולעים. כי באם אין בנפה נקבים קטנים מאוד אז התולעים יוצאים דרך הנפה של הנפה לתוך הקמח ומלא הלחם תולעים. וכן צריכים מאוד זהירות שיהי' נקי הכל ובכל יום ויום יהיו מנקים את כל כלי הלישה והדפים איפוא שנותנים את ככרות הלחם, וכן אם אין מנקים החדרים שהקמח נתון שם אז אי אפשר שלא יהי' בלחם תולעים אפילו אחר שמנפים אותו כי התולעים מרוזשים מכל הצדדים לתוך הקמח של הלחם. ובפרט בימי הקיץ. וגם יש שם צנורות גדולים ששם עובר הקמח ואם אין מנקים תוך הצנורות כדבעי אז מתאספים התולעים תוך הצנורות ואח"כ יורדים יחד עם הקמח לתוך הלחם וידוע היטב למי שבקי בזה. והנה דבר ידוע שהאוכל תולעת או נמלה חייב על כל א' חמש מלקות (פרי חדש יו"ד סימן פ"ד). ועיין בערוך השולחן סימן פ"ד שמוביא שבדור שלפנינו היו משגיחים מיוחדים מהקהל שהיו הולכים בקיץ לבדיק הקמחים בחנויות אם אין מילבען. ובפסחים דף כד' שעל כל נמלה חייב חמש מלקיות. והנה הגם שיש שמשגיחים על

פירות וירקות שלא יכשלו בתולעים, אבל בלחם — רבים המה הנכשלים, ובלחם מצויים התולעים יותר מכל דבר בפרט בימי הקיץ. על כן צריכים מאוד להשגיח על המאפיות: א) שהנפה יהי' בו נקבים קטנים מאוד מאוד, ויש במקומות 'שקורים' אותם מספר ארבעים שהם קטנים מאוד או לא יוכלו לצאת התולעים. אבל אם הם יותר גדולים או לא מהני שום נפוי שמנפים כי התולעים יוצאים דרך הנקבים. ב) שישגיחו על הצינורות הגדולים שמעבירים את הקמח לנקות אותם בכל פעם ששם מתקבצים התולעים רבים ואח"כ מועברים ללחם. ג) שינקו היטב כל החדרים בכל יום מקמחים וכן את הדפים שמונחים הלחמות. ד) שינקו היטב כלי הלישה וכל הכלים שמכניסים בהם הקמח והעיסות. ה) במקומות שמונחים השקים עם הקמח לנקות היטב שיהי' נקי שבאם אין נקיון מתקבצים התולעים ואי אפשר שלא יכנסו לתוך הלחם. ומאוד הי' טוב אם הי' אפשר להעמיד משגיח תמידי במאפיות ובנחתומים הגדולים שישגיח על כל זה להציל את אחינו בני ישראל מאיסור שרצים ר"ל, וזוכה או להקרא עם קדוש.

(זה נדפס בירחון דאָס אידישע ליכט, כסלו-טבת תשל"ד)

טאָג טעגליך עסן מיר פארישדענע שפייון און מען רעכנט נישט איבער

וואָס נעמט מען אין מויל

כשר'ע עסן, א כשר'ער טיש — דאָס איז איינע פון די גרונט שטיינער פון יעדע אידישע הויז. ארומנעמענדיג א גרויסן טייל פון די מצות וועלכע די הייליגע תורה האָט אונז אָנגעזאָגט, איז עס געוואָרן איינגעוואַרצלט אין דעם בעוואוסטזיין פון יעדן אידן, און דאָס דערווייטערן זיך פון מאכלות אסורות איז פארקערפערט געוואָרן ביי איהם אלס נאטור.

לאָמיר זעהן וואָס עס שווייבט וועגן דעם דער "מסלת ישרים": "יעדערער וואָס פארמאָגט שכל אין קאָפּ, דארף ביי איהם זיין גלייך א עסנווארג וואָס איז נישט כשר פונקט ווי עס וואָלט געווען א עסנווארג אָנגעפיהלט מיט גיפט. ווען עס וואָלט ביי א מענטשן פאָרגעקומען אזא זאך, וואָלט ער דאָך געוויס דערפון נישט געגעסן, און אפילו אויב ער וועט נאָר האָבן א פארדאכט אָדער א ספק דעריין, און טאָמער ער וועט זיין לייכטזיניג, איז ער נישט מעהר ווי א נאר, א שוטה. דאָס זעלבע ביי נישט קיין כשר'ער עסן וועלכע איז גיפט פארן לייב און האַרץ, ווער וועט זיך עס ערלויבן גרינגשעצן ביי א פאל וואו עס איז דאָ אפילו א חשש איסור — אויב ער איז נאָר א בר דעת"...

אין לעצטן דור איז דער כשר'ער טיש געשטעלט געוואָרן פאר נייע פראָבלעמען. די אלע אלטע אָנגענומענע זהירות'ן זענען אין פיהל פאלן נישט גענוג. מיר וועלן בעטראכטן איין פרט פון טאָג טעגליכן עסנווארג. די ברויט וואָס מיר עסן, וועלכע איז דער פונדאָמענט פון מענטשליכן שפייון. אין גאָר ווייניג הייזער באקט מען נאָך היינט ברויט אָדער חלה אויף שבת. די ברויט וועלכע קומט אויף אונזער טיש ווערט געבאקן אין די גרויסע בעקערייען

מאסנוויז, מיר וועלן דאָ נישט באַריהרן די אלע שאלות וואָס באלאנגען צו מען האָט אַראָפּגענומען תרומות און מעשרות, צו די מעהל אָדער די הייבן זענען נישט קיין שמיטה'דיגע, אָדער צו מען האָט אַראָפּגענומען חלה פון די טייג. דאָס אלעס געהערט נישט צום עצם באקן, וועלכע ברענגען צו פאר-שידענע פּראַבלעמען.

א. א מאסנהאפט באקעריי פון ברויט איז פארבונדן מיט האלטן גרויסע קוואנטומס מיט מעל און דערצו אויך א פארפלאַנטערטע מאשינעריע. גרויסע מאגאזינען מיט מעל און א שטענדיגער דורכגאנג אין דער מאשין ברענגט צענטר'ס פון ווערים וואָס אפילו דאָס בעסטע איבערזיפונג קען זיך איבער דעם נישט באהערשן. דאָס אָנזאמלען זיך פון מעהל אין געוויסע ערטער פון די מאשינען זענען די בעסטע ערטער פאר ווערים און פון דאָרטן ביז צום ברויטל איז די וועג זייער קורץ. ווער עס איז נישט געניט קען זיך לאָזן איינרעדן און ארויסגעהן פון התפעלות פון אויסגעפוצטע מאשינען, און זיך לאָזן נארן או די ריינקייט איז אויסגעצייכנט, און אז עס איז נישטאָ וואָס צו חושש זיין פון ווערים, אָבער דער פאקט איז אז אַן א שטארקע אויפמערקזאמקייט פון א ספעציאליסט, איז כמעט זיכער אז די ווערים געפינען דעם וועג צו די טייג. נישט איינמאָל הערן מיר וועגן געריכטן וואָס קומען פאַר איבער בעקערייען ביי וועלכע מען האָט געפונען אין זייערע ברויט פרעמדע קערפערס.

ב. אלס הילף מיטל צום אויפגעהן פון די ברויט באנוצט מען זיך היינט אין די בעקערייען מיט א ספעציעלן מאטריאל. ביי א אונטערזוכונג פון דעם דאָזיגן שטאָף האָט זיך ארויסגעוויזן אז דאָס ענטהאלט א געוויסן פּראָצענט פעטס פון לעבעדיגע באשעפענישן (חזיר). מען האָט אויך געטראָפּן אין א בעקעריי וועלכע האָט זיך בענוצט מיטן מאטריאל אויף ברויט אויפגעהן וועלכע איז פאבריצירט געוואָרן פון...מענטשן'ס האָר.

ג. די ארבעטער פון די בעקערייען פונקט ווי אין אנדערע פאבריקן זענען מערסטנס נישט קיין אידן, בעזונדער ווען עס האנדלט זיך וועגן נאכט ארבעט. דאן איז דאָ א אַרט צו חושש זיין אז די ברויט וואָס מיר קויפן איז ממש פת עכ"ם.

און מיט וואָס שמירט מען די ברויט כדי זיי זאלן בעקומען א גלאנץ? פון וואָס ענטהאלט דער מאטריאל? נישט איינמאָל טרעפט אז מען גרייט צו די ארבעט צו באקן מוצאי שבת אום שבת, דאן הויבט זיך אַן שאלות צו מען מעג עסן די ברויט.

לעצטנס, האָט דער געזונטהייט ביוראָ באשטימט אז א געוויסער טהייל פון ירושלימער איינוואוינער נוצט נישט גענוג קיין מילך, א זאך וואָס ברענגט צו דאָס דער קערפער זאָל באקומען ווייניג קאלציום. האָט מען באשלאָסן אז אלע מעהל וואָס קומט קיין ירושלים זאָל מען דעריין אריינמישן קאלציום. און פון וואָס איז דער קאלציום צונויפגעשטעלט, וואָס פאר א שטאָפּן געפינען זיך אין איהם.

אויסער דעם, וועגן דעם קאלציום אריינמישונג אין די ירושלימער מעהל ווייסן מיר, און וואָס איז מיט אנדערע מאטריאלן וואָס מיר ווייסן נישט. עס איז דאָ אַ גענוגער חשש אז דער געזונטהייסט ביוראָ האָט נאָך אזעלכע באשלוסן און דער מעהל ענטהאלט . . .

דאָס אלעס נאָר אין ברויט. דער פשוט'ער און טאָג-טעגליכער שפיין און וואָס איז מיט אנדערע שנייזן, וויפיל שאלות און חששות אָדער איסורים געפינען זיך אין זיי, זענען מיר גענוג וואָך צו קאָנטראָלירן יעדער עסנוואַרג וואָס פאַר אַ מאטריאלן זיי ענטהאלטן, צו זיי זענען טאקע כאַמת כשר ?!

מכתב יא

שלמא רבא וכל טוב להרבנים ולחברי עורכי הוועד שליט"א.

הנה כעת קבלתי המדריך שלכם על הבי דואר ומאוד שמחתי בקראי בזה ובפרט שיש רבנים שעומדים בזה להזהיר ולנחיצות הענין אעתיק כאן דברי הרשב"א ע"מ ב"ק דף ט' ע"ב וז"ל, מהא דאמרינן אלו מתרמי ליה תלתא מצות יהיב כולה ביתה וכו', שלא אמרו אלא בני"ע בשוא"ת אבל במצות ל"ת אפי' כל ממונו עכ"ד והניאו מרן הב"י אור"ח סי' תרנ"ו ע"ש, והרדב"ז ז"ל בתשו' בח' הא' סימן קמ"ה נשאל ע"ז והשיב דאף באיסורא דרבנן יכלה ממונו ולא יעבור עי"ש. ולפ"ז בוודאי שמותר ליתן ממצות מעשר ע"ז להפריש ישראל מאיסורים המורים של כרת וכו'.

ועכשיו הנני ממהר לשלוח לכם המכתב כי בוודאי נחוץ לכם המצות כידוע ולפי זכרוני יש בעניני אכילה לבד בויקרא-דברים 24 לאווין 9 עשין וכמה איסורי כרת ר"ל הש"י וזהו היסוד של קדושת ישראל. ואני שולח כאן במכתבי \$ 25 מ"מ, ואיה"ש אוזניק אתכם בכל כוחי ואקוה שאחינו בני ישראל ג"כ יקבלו דבר זה בסבר פנים יפות ויבזבזו ממונם על זה כמו שמבואר לעיל שמחויב לבא לידי עוני שלא יעבור על לאו אחד. ע"כ תחזקנה ידיכם במעשיכם והשי"ת יעזור שהדברים שאתם רוצים לברר יתברר בטוב.

ידידכם הדורש שלומכנו הטוב,

ממני הצעיר הק' שלמה אלפסי ס"ט

ידיעות שונות

לכבוד המערכת הנכבדה וכו', אני שולח לכם העתק מעתון "המודיע" של חודש חשוון תשל"ד ונחוץ מאד לפרסמו.
 כאן בא"י נהנים מאוד מהמדריך שלכם והנה אני שולח לכם עוד דולר שבקשתם בעד דמי המשלוח, ותודה רבה.
משה הערשקאוויץ, ירושלים

והנה העתק המודיע:

ביום חמישי י"א באב ישודרה ברדיו בתכנית לעקרת הבית מתכון "לעוגת השבת". אחד המצרכים הדרושים להכנת העוגה הוא "עלי זיילטין", המיוצרים מעצמות פרה או מעצמות חזיר. כמובן שרוב הציבור אינו יודע מאיזה חומר מיוצרים העלים, ועקרות בית רבות קנו את העלים ואפו את העוגה, כמו"כ העוגה היא עם קצפת חלבית ואם נאמר שהעלים הם מעצמות פרה (ולא חזיר) הרי זה בשר חזלב יחד.
 ביום השידור התקשר אדם פרטי טלפונית לשירות השידור והודיע להם על טריפת המתכון, אדם זה לא נענה עד היום לא על ידי עורכת המדור ולא ע"י האחראים על השידור.

יפה לרנר, בני ברק

הערות ל'קונטרס אדר ניסן

במכתב ה' עמוד כד, בדבר שמן הסרדינים אם הוא טהור — הנה העתק קטע מעתון, שנעתק במדריך הכשרות שע"י העה"ח"ר בירושלים:
 "עוד לפני חמש שנים נגלה בדרך מקרה תרמית הכנת שמן זית זך משומן בהמות שהובא לאיטליה בכמויות ענקיות מעבר לאוקינוס, לזיקוק ולעיבוד מיוחד כדי לייצר ממנו שמן שנמכר בפחיות או בבקבוקים נאים כשמן זית איטלקי זך. זה שנינו רבות שהשמן האיטלקי, שיצאו לו מוניטין בעולם כולו, מיוצר לא רק מזיני מוסקאנה, אומבריה ופוליה אלא מתערובת של שמנים משובחים אלה השמנים מיובאים מצפון אפריקה, מספרד, מיון ואף מטורקיה, כל עוד המדובר בשמני מאכל, אפילו זויפה, לא הדאיגה תרמית זו את האיטלקים, אך משנגלתה שערורית השמוש בשמני בהמות, בהן חמורים, והופיעו לראשונה קריקטורות נאות על חמורים נמכרים בבקבוקי שמן זית, נודעוזה דעת הקהל..."

„ושוב הועלתה בכותרות ראשיות שערורית היין העשוי מתמרים עיראקיים או מכוהל בתוספת טעם וצבעים כימיים. לא הועילו העונשים והאזהרות, שברוב המקרים לא פגעו ביצרנים הגדולים, ולפני ימים מעטים החרימו שלטונות המכס הגרמני ארבעה מיליונים ליטר יין שולחן איטלקי עשוי הפעם מלשד עצמות ודס בהמה שעברו תהליכים מיוחדים בתוספת של יין ענבים סחוטים שכבר שימשו להכנת יינות משובחים יותר. היין הזה שנמכר בגרמניה בכמויות גדולות והועשיר איטלקים וגרמנים כאחד, הרעיל מאות אלפי אנשים וגזל את כספם . . .”

„לאחרונה נתגלו בוני חרושת אחדים במרכז תעשית מוצרי חלב באיטליה, בעמק פו, שהפכו מכפוא ומיני מאכל בהמה ובמקרה אחד אף בתוספת של לכלוך ועפר לגבינה שנמכרה בעיקר למסעדות זולות וברבעים עניים של הערים הגדולות בשקיקי פלאסטיק כשהיא מרוסקת כדי שקשה יותר יהיה לעמוד על התרמית.”

(„הארץ” י"ב חשוון תשכ"ג)

מהמתרחש בעולם הכשרות

נעתק ממדריך הכשרות של העדה החרדית.
פסח תשל"ד:

אזהרה לתושבי חו"ל

היות והייצוא מהארץ דתפתח בממדים גדולים אשר גם ירקות ופירות ובטנים נשלחים בכמויות גדולות לחו"ל, נוסף למיני השימורים, מרקים, מיצים שמנים יינות ומשקאות חריפים הנשלחים מכאן.

לכן השנה אחרי שנת השמיטה על תושבי חו"ל היראים לחקור היטב שלא ייכשלו בתוצרת מיני מזון המיובאים מאר"י שעליהם דיני השביעית. מובן שהייצוא של מיני מזון הנ"ל יימשך זמן רב גם אחרי שנת השמיטה.

*

מטעם רבותינו הגבד"צ נתפרסם בחורף זה הודעה דלהלן: היות ונתגלו חששות איסור ביינות של האחים שור בירושלים, לכן הננו להודיע בזה שהוסרה ההשגחה מהיקבים: „הכורמים” (שבגבעת שאול) „אשכול” (שבמוצא). של האחים שור, ואין להביד"א אחריות על כשרות יינות ומשקאות של הנ"ל אפילו על אלו שיש עליהם חותמת הכשרות שלנו.

כמה עגומה ומועזעת פרשת יינות "האחים שור" בעלי היקבים "הכורמים" ו"אשכול". כמה צער ועגמוני' ה' מנת חלקנו לאחר העמל והיגיעה שהושקע בדרכי בילוש ועיקוב בהצטיידות מדה מקסימלית של תבונה וסבלנות. להמשיך בעקביות לחפש הדרכים איך לגלות מה שבעלי היקבים ברוב מאמצייהם הצליחו להסתיר. מצער מאד על זהו צפה יסגיי שבעקבתא דמשיחא אשר אנשים שבערמומיות רבה ויתרה הסתירו חמרים שונים שבחששות איסור וחמץ שב- תערובת יינותיהם, ולאחר שבס"ד סוף סוף הצלחנו להתגבר עליהם לגלות מסתוריהם והתחצפו בריש גלי, נורא ואיום!

מכתבים למערכת

בס"ד

"ניסן תשל"ד

לכבוד הרבנים הגאונים של הוועד שליט"א.

הנני מבקש לכבודכם שליט"א שיכניסו את שמי בוועד הכשרות ובוועד הפועל.

תודה רבה למפרע

בברכת חג כשר ושמח

מנחם מענדל פליישער

רב דקהלת תפארת צבי

איטיקא נ"י יע"א

ב"ה

בצירוף המחאה ע"ס 4.00 דולר תמורת הקונטרס "מדריך הכשרות".

תחזקנה ידיכם בשמירת קדושת וגופי ישראל, וה' יהי בעזרכם.

בברכת חג שמח וכשר.

יצחק דובער אושפאל

רב לעדת אנשי ליובאוויטש

בבארא פארק

בס"ד

נא לשלוח לי מדריך הכשרות, והנני שולח 4.00 על שנה אחת

כמבוקש.

בתודה.

יעקב יצחק ניימאנן

רב דביהמד"ר חסידי בעלזא ומחזיקי הדת

מאנטרעא-ל יע"א, קנדה

לכבוד מערכת, ועד הכשרות, אחדשה"ט.

כשהייתי בארה"ב לפני חג הפסח ראיתי מדריך הכשרות שיו"ל על ידכם יישר כחם וחילכם דאורייתא שכן ועד כשרות לא לשם פניות ביוזעס הוא דבר חשוב מאד ובס"ד נזכה לראות תועלת גדולה ולגלות מכשולים בעולם הכשרות שכן עולם ההכשרים לקוי מאד שכן האינטרס היתירי בם הוא הכסף. אני רוצה להיות מנוי חתום ולקבל כל עותק שיצא, מדריך הכשרות יש לי כבר קונטרס א' אדר-ניסן תשל"ד, לכן נא לשלוח לי מיד כשיצא לאור קונטרס ב' אייר-סיון, רצוף ז'יק עם 5.50, דולר, 4 עבור דמי חתימה ועוד 1.50 עבור דמי דאר כדי שישלח אלי בדאר אויר (לופט-פאסט).

בברכת תודה, אברהם יצחק האפמאן

קרית שומרי אמונים, ירושלים

הערת המערכת: ידידינו הדגול הנ"ל כתב לנו מכתב ארוך עם הערות נחמדות וידיעות נחוצות בעניני חדש ועוד ועוד שאין ידוע לרבים, ובאשר שאין לנו די מקום ע"כ יודפס האגרת בקנט' הבעל"ט, ועמו הסליחה.

לכבוד די ארגאניזירערס פון וועד שליט"א.

אזוי ווי איך לערן מיט כלות די זינים וואָס איז וויכטיג פאַר פרויען צו וויסען אין שטוב און באַזונדערס אין קאַך, און דיא ערשטע מדריך איז מיר זייער צונאָץ געקומען, ע"כ בעט איך אייך אין נאָמען פון אַ חבורה גשים הגונות דאָס מען זאָל אין דעם מדריך הכשרות דיא וויכטיגע ענינים שרייבען אין יודיש.

הרבנית ר. ש.

שאלות המחכות לתשובות

(א) כקבוקים של קשה או של יין איך מותר להשתמש בהן ולמה אין חייבין בטבילה?

(ב) אם קונה בפסח סמי רפואה אם נכון יותר לקנות אצל עכו"ם מלקנות באפמייק של ישראל, כיון העכו"ם אינו עובר עליו?

(ג) מה בדבר המשזות שיניים שיש בהם חשש איסור, אם מותר להשתמש בהם כיון שאין כאן בליעת רק מעימה?

היות שאנו עסוקים עכשיו לילך לראות הקאמפאניס, לברר הפראדוקמען שיש עליהם חששות ואיזה המותרים בלי חשש כלל — לכן נבקש מאת הרבנים הג' שלימ"א שיעזרו לנו ויענו על התשובות של השואלים.

המערבת

חינוך אין כשרות אמאל און היינט

פון הרב אברהם גולדמאן

דער גרעסטער פראבלעם פון כשרות איז וואָס עס האָט אויפגיהערט צו זיין איין פראבלעם, נאָר פאַר איינצעלנע קהילות אָדער גאָר איינצילנע מענטשן.

ביז צו דעם לעצטן חורבן האָבן מיר גיהאַט איין סיסטעם, איין מהלך פון מסורת האבות צו יעדער זאך אין קהלישן און פריוואַטן לעבן, אַלץ האָט גיהאַט איין רבי'ן פון דער פּערגאַנגענהייט.

אַלע מחשבות און אַלע רייד און אַלע מעשים האָבן גיהאַט זייער פאַרעם פון קדושה אויסנווייניג, און מיט נאָך מערער קדושה אויסגיפילט פון אינווייניג. עס איז גיווען עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים אויך אין דעם זין פון אַרגאַניזירן קהלישן לעבן.

אין איין קהלה איז גיווען גיוועצט מענטשן, מיט איין שאַרפע קלאַרע שנעלע אַריענטאַציע, וואָס האָבן גיהאַט פראַקטיק און שימוש פון פּריערדיקע דורות, ווי ראשי קהלות רבנים ראשי הישיבות גאונים צדיקים און חסידישע רביים און סתם בני עלי' פון הויכע מדריגות אָן איין ספיציעלן אַמט און שטעלע, און אַמאל זענען זיי גיווען די גרעסטע טאָן געבערס אין קהלישן לעבן דירעקט און אומדירעקט.

יעדע מעשה פון מענטשן אין שטעטל, און שטאָט, האָט זיך גירעכנט וואָס וועט דער רב, דיין, גבאי פון קהלה אויף דעם רעאַגירן.

וואָס עס קאָכט זיך ביי מיר אין טאָפּ אַפילו עס איז צוגידעקט, אָבער זעה דערשמעקיך, והריחו ביראת השם. עס העלפט נישט קיין פאַרדעקן, פאַר-בעהאַלטן דעם חוש הריח פאַר קדושה און מסירת נפש צו דערהאַלטן יעדע קהלה און איהרע קדושה'דיקע ראַמען און גרעניצן האָט אַלעס אויסגעפונען און תיכף אַלעס גיוואוסט.

און ווי איין פּייער לעשער האָט תיכף אָנגעפאַנגען צו שרייען צו בלאָזן אין אַלע עקין שטעטל, אָט דער איז אַ פּורץ גדר צו אין חינוך צו אין כשרות. און מיט גרויס תחנונים און גיוויינען האָט זיך יענער גיבעטען מען זאל איהם נישט אַרויסשטויסן און מאַכן איין יוצא דופן וואָס קען איהם שאַדן פאַר שידוכים, פרנסה וכדומה, און דער עיקר העקרים דעם כתר שם טוב פון חזקת כשרות אויף אַלע געביטן פון לעבן וואָס איז גיווען די קרוין פון יעדער אידישער משפחה האָט קיינער נישט געוואָלט פּערלירן.

אפילו איין קליינע דיימענט וואָס איז אַרויסגיפאַלן פון אָט דער קרוין גלאַנץ און חן אין דעם חוט של חסד וואָס האָט זיך גיצויגן פון אברהם אבינו איז עס גיווען איין אבידה שאינה חוורת, ווייל עס האָט גיפּעלט אין גאַנצן פון מעמד הר סיני דורך אַלע גלות'ן און אינקוויזיציעס פון דם ואש ותמרות עשן.

קיינער האָט נישט גיוואָלט זיך אין גורם דירעקט אָדער אומדירעקט ח"ו איבערזייסן אַט יענעם הייליגן פּאָדעם וואָס איז אַזויפיל דורכגיוויקט מיט בלוט און אַדורכגוברענט מיט נצחיותדיקן און קדושהדיקן פּייער, אַנפּאָנגענדיג ביי דעם אור כּשדים פון אברהם אבינו, און עקידת יצחק, ביז צו דער לעצטער עקידת אירופא.

אַט דעם פּאָדעם איז גיווען ווי איין עלעקטרישער דראַט וואָס יעדע קהלה יעדער האָט געציטערט און מורא געהאַט.

מיט דער לעצטער מלחמה און חורבן איז גיוואָרן איין חורבן האומה, וואָס האָט חרוב געמאַכט אַט יענעם אויבנדערמאָנטן צוגאַנג. אַט שטייט דאָך מיין טאַטע מאַמע זיידע באַבאָע פעטערס מומעס רבי'ס רבי'ס צדיקי הדור און שרייען און מאַנען: שעהמסט זיך נישט צו זיין דער ערשטער גולן דער ערשטער רוצח פון איבערשניידן איבערזייסן מיט אונז און מער נישט האָבן קיין שייכות מיט אונזער גאַנצן עבר, אַט קומט משיח צדקנו, ווי וועסטו אויס-זעהן פאַר די אַלע דורות? ווי וועסטו קענען אויפהויבן דיין קאַפּ פאַר בושה וכלימה. האָב רחמנות אויף זיך אויף דינע דורות, טו תשובה, צי זיך צוריק צו די אַלטע גרעניצן פון לך עמי בוא בחזרך, עם זו יצאתי תהלתי יספרו, שכן חובת כל היצורים להודות ולהלל וכו', דאָס איז דיין תפקיד וואָס דו ביסט געקומען אויף דער וועלט!

(המשן יבוא איה'ש במדריך הבא)

מיט אַ אמת'ן רצון קען מען!

• הרב משה ריין

אַ סאך מענטשן פעהיגע — מיט מעלות און כשרונות — דרייען זיך אַרום אין גאַס, אַנדעם וואָס זיי זאָלען עפעס זאָרגן פאַרן ציבור, פאַרן כלל, עפעס אויף צו טאָן אין דעם וידעריגען מצב הרוחני וואָס מיר געפינען זיך דא אין אַמעריקא.

דער תירוץ איז גרייט אויף די צונג: „מען קען גאַרנישט טאָן“. דער מצב איז אַזוי טרויריג אַז ס'זאָט זיך שוין גאַרנישט וואָס אויף צו טאָן. דער בעל דבר האָט פאַרשידענע וועגן ווי איין צו רעדען דעם מענטש זאָכען וואָס איז לא הי' ולא נברא: וואָס פעלט דיר אויס זיך צו מישען און שלאָגען מיט דעם און מיט דעם, דו קענסט סיי וויא נישט וכו' וכו'! ווער קען זיך מיט זיי שלאָגן? ! ווער האָט צו דעם דיא פיזישע און מאַטעריעלע כוחות? ס'איז אַבער נאָר אן איינגערעדטע זאָך. דער גאַנצער תירוץ שטאַמט פון נאַכלעסיגקייט. אמת אַז דיא נסיונות זענען זייער גרויס, אַבער דאָס איז

א פשיטא מפי ספרים וסופרים אז דער אויבערשטער שיקט נישט איבערן מענטשן אָועלכע נסיונות וואָס זאָלען מבטל זיין דיא בחירה.

אין די תורה שטייט, הנה נתתי לפניך וכו', איך האָב דיר געגעבן די געלעגנהייט צו טאָן גוטס און שלעכטס, זאָג איך דיר אַ עצה "ובחרת בחיים" — זאָלסט דיר אויסוועלן דאָס גוטע, דאָס לעבן, ווייל מיט שלעכטע מעשים איז מען אַ טויטער לעבעדיגערהייט. דער עיקר פאַרלאַנגט הקב"ה פון אַ איד אַרויס צו ווייזן זיין אמת'ן רצון צו וועלען טאָן, צו וועלן אַ ביסל פאַרגרינגערן דעם גרויסען עלבון הקדושה, דעם גרויסן צער השכינה הק' כביכול, דעם גרויסן חילול השם — אויספירן, אויסענדיגן, דאָס טוט שוין דער אויבערשטער אַליין. אור קטן דוחה הרבה חושן — אַ פינטעלע ליכטיקייט שטיסט אַוועק אַ טאָך פון די פינטעערניש, אַזוי שטייט אין די ספרים, און אַזוי האָט אַלע מאָל דער פראַקטיק געוווּן.

מען קען נישט טאָן — איז טייטש, מען האָט נישט דעם ריכטיגען איינזעעניש צו טאָן.

דאָ נישט לאַנג איז מיר אויסגיקומען אנטייל צו נעמען אין אַן אסיפה פון "וועד הכשרות", האָב איך געווען אַז אין דעם אַרבעטן בעלי בתים בעלי מסירות נפש ממש, וואָס מיינען נאָרנישט עפעס אַנדערש נאָר אויף טוהען פאַרען יודישקייט. זייער גאַנצער צוועק איז אַ נייע ווענדונג אין דעם פאַר-פלאַנטערטען עינין פון כשרות סיי אַרויס צו זאָגן דייטליך וואָס מען טאָר נישט עסן, סיי מברר צו זיין וואָס מען מעג עסען, אפילו אַן אַ כשר. דיא ערשטע תנאי וואָס זייא האָבען מיר געגעבען ווען איך האָב אַריין געשיקט אַ אַפליקיי-שאַן פאַר אַ חבר אין וועד הפועל איז געווען דאָס ערשטע וואָרט, חברים האָבען מיר גענוג, מיר דאַרפען זאָבען טוהערס. האָבען זיי מיר געשטעלט אַ פראַגע אויב איך נעהם זיך אונטער צו מפיץ זיין 50 חוברות פון "מדריך הכשרות" מיט קעש געלט צאָלן. דאָס איז אַ סימן אַז איך מיינ עפעס צו טוהען איז דיא זאך האָב איך געטראַכט לאַמיר גראַט באַצאָלען, וויא מען זאָגט אין אַמעריקא "הערי אַפ", איך האָב נישט קיין צייט צו וואַרטן ביז איך וועל פאַרשפרייטן 50 ספרים. אין דעם אַנדערען טאָג האָב איך גיהאַט דיא זכ"י צו זיצען ביים מיטינג פון אַ שיינעם ציבור — לולא לא ראיתי לא האמנתי — ווען איך זעה דאָס נישט מיט מיינע אויגען וואָלט איך דאָס נישט געגלויבט. ב"ה היינט האָב איך שוין אויך אַביסעל דאגת הכלל פון העלפען אין אַלע ענינים וואָס איז נייטיג און אַ "וועד הכשרות".

איז אַנפאַנג האָב איך זייא אַן געקוקט ווי פאַנטאַזירערס און איך טראַכט באַ מיר, נו גאַנץ גוט, אַז אידען טראַגען זיך אַרום מיט אַועלכע גע-דאַנקען, אַבער אַ סאָך גרעסערע פון זיי זענען שוין מיעד געוואָרען. אַבער די דאָזיגע בעלי בתים האָבען נישט גערוהט, זיי האָבען דאָס געמיינט גאָר ערנסט. דעריבער האָבען זייא פאַרשטאַנען אַז ס'איז נישט מעגליך דאָס דער אויבער-

שטער זאל זיין נישט העלפען צו אַזאָ וויכטיגע זאַך, וואָס ס'איז נאָך דערוויל אין דיא גרויסע שטאַט אַמעריקא נישטאַ.

אין דיא תורה שטייט „ובחרת בחיים“, מען נעמט נישט צו אַלע מעגליכקייטן פון אַ אידישען נפש. בקיצור, איך וויל נישט מאַריר זיין, די בעלי בתים האַלטען אין איין אַרבעטן נאָך קאַנטראָלירען קאַמפּאַניס און איך פּרעג זיי פון וואָנען וועל איך באַקומען די הוצאות פון אַן איירפּליין היין און צוריק און הוצאות פון טעקסיס, מען נעמט דאָך פון קיינעם נישט קיין פּרוטה, היינט פון וואָנען קענען זיי עקזיסטירן שאַ שטיל אַן רעש און אַן טומל ?

וועט איהר כאַפען אַ שמועס מיט איינעם פון די בעלי בתים וועלכע פירען דאָס אַן, וועט ער אייך פשוט דערציילן ניסים ונפלאות, מען ווייסט אַליין נישט פון וואו און פון ווען, נאָר ס'איז דאָ, דער אייבערשטער באַשערט, פון איין וואָך האָט מען נישט קיין דעקונג אויף די צווייטע וואָך, און אַזוי האַלט זיך דער וועד אויף ניסים, אמת איז אַבער בין איך געוואהר געוואָרען אַז אין אַנפאַנג האָט מען זיך צוזאַמען געבאַרגט געלט פון גמ"ח וכו'.

באַגייסטערט ווערן פון דעם אַלעס, וואָס איהר וועט זיך אַליין אַ פּרעג טאָן, הייטכן ? איך זאל באַרנישט האַבען קיין חלק אין די זאָך ? איך בין פטור אינגאַנצען פון דעם עול ? טוען זיי דען נישט דיא אַרבעט וואָס איך וואַלט געדאַרפט טאָן ?

נאָך אַן אמת'ן חשבון ווען אייך אַרויסקומען איר זאָלט אויך ווערן פאַרשריבן אין הימל צווישען די וואָס לייגן צו אַ האַנד צו אַזאָ זאָך, אַזאָ דבר שבקדושה, אַן אמת'ר כבוד שמים, און דאָ וועט איר זיך איבערצייגען אַז מען קען יאָ טאָן ווען מען האָט אַן אמת'ן רצון נישט געמישט מיט אַנדערע אינטערעסן, די נסיונות זענען טאַקע אומגעהייער גרויס, אַבער מיט אַביסל מסירת נפש, מיט אַביסעל אידישען ברען קען מען זיין בייקומען, „הבא לטהר מסייעין אותו“ — לטהר קען מען טייטשן אַנדערע רייניגען, אויפּטאָן פאַר אַנדערע, דער אויבערשטער העלפט אים אונטער פאַרען כלל.

רפואה דראָג טטאָר

עס איז דאָ ביי אונז צו באַקומען אַלע מעדיציניקע, קוסמעטיקע, „העלד פור“, נאַטירלעכע ווייטעמינס, און אַלע כשר'ע וויטאַמינים

טלפון: 387-0021

— פרי דעליווערים —